קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לְךָ – מה שאני נהנה משלך יהיה אסור עלי כקרבן, בתנאי אִם אֵי [–אם אין] אַתָּה נוֹטֵל לְבִנְךָ משלי, כּוֹר שֶׁל חִיטִּין וּשְׁתֵּי חָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן, אף אם התקיים התנאי וחבירו לא לקח לבנו כור של חיטים ושתי חביות של יין והנדר צריך לחול, הֲרֵי זֶה יָכוֹל לְהַתִּיר אֶת נִדְרוֹ שֶׁלֹּא עַל פִּי חָכָם – בלא שישאל לחכם, כיון שֶׁחֲבירו יָכוֹל לוֹמַר לוֹ – לנודר כְּלוּם אָמַרְתָּ – וכי לא נדרת אֶלָּא בְּשָׁבְיל כְּבוֹדִי – שרצונך שעל ידי מתנתך אתכבד בעיני הבריות שיראו שאני חשוב בעיניך, והאמת היא שאדרבה אם לא אקבל את מתנתך זֶה הוּא כְּבוֹדִי – אתכבד יותר בעיני הבריות שיראו שאתה רוצה לתת לי מתנה ואני איני רוצה לקבל.

ומדייקת הגמרא ממשנה זו, מַעֲמָא – הטעם שלא חל הנדר הוא משום דְּאָמַר זֶה הוּא כְּבוֹדִי אם לא אקבל מתנתך, הָא לָאו הָכִי – אבל אם לא היה כך, כלומר שלא היה אומר זהו כבודי, נֶדֶר הוּא – היה חל הנדר, שהרי נתקיים התנאי שלא נטל לבנו מתנה זו.

מבררת הגמרא, מַנִּי – כדעת מי נשנית משנה זו, אִי כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב שאמר (לעיל כג.) שהרוצה שחבירו יאכל אצלו ומדירו נדרי זירוזין הם, הלא לפי דעתו גם בקונם אם אין אתה נוטל לבנך כור חיטים נְדָרֵי זֵירוּזִין הֲוֵי – הרי אלו נדרי זירוזין, ולא יחול הנדר כיון שכוונתו רק לזרז את חבירו שיקח מתנה זו לבנו, ומדוע שנינו שאם לא היה יכול לומר זהו כבודי היה חל הנדר. אֶלָּא צריך לומר שהמשנה היא כדעת חכמים, וּשְׁמַע מִינָּהּ פְּלִיגֵי רַבָּנָן עֲלֵיהּ – ונשמע מזה שחכמים חולקים על רבי אליעזר בן יעקב, וסוברים שבמדיר את חבירו בתנאי אם לא תבוא לאכול אצלי, או אם לא תקח מתנה לבנך, לא אומרים שכוונת הנודר לזרז את חבירו, אלא כוונתו שאם יתקיים התנאי יחול הנדר.

הגמרא דוחה את ההוכחה:

לְעוֹלָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא – באמת אפשר לפרש את המשנה גם כשיטת רבי אליעזר בן יעקב, וּמַה שֶּׁאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב בְּהָאי – בנדר זה שאוסר על עצמו נכסי חבירו אם לא ייטול ממנו מתנה זו, דְּנָדְרָא הֲוֵי – שהוא נדר ונאסרו עליו נכסי חבירו, ואין כוונתו רק לזרז את חבירו שיטול את מתנתו, כיון שאנו מפרשים כוונתו דְּאָמַר לֵיהּ לֹא כָּלְבָּא אֲנָא – אין אני ככלב, שנותנים לפניו מזונות והוא אינו נותן כלום, ואין רצוני דְּמִיתְהֲנֵינָא מִינָּךְ – שאני יהנה ממך, וְאתה לֹא מִיתְהֲנֵית מִינַּאי – לא תהנה ממני, ולכן כשנודר שיאסרו נכסי חבירו עליו, כוונתו שאם חבירו לא יהנה ממנו ויטול מתנה לבנו, אף הוא לא יהנה מחבירו ויחול הנדר. אבל במקום ששייך לומר שנודר כדי לזרז את חבירו עדיין יש להסתפק אם חכמים חולקים על רבי אליעזר בן יעקב או לא, ואם הלכה כמותם או לא.

הגמרא מנסה לפשוט ספק זה ממשנה:

תָּא שְׁמַע, הָאוֹמֵר לַחֲבִירוֹ קוֹנָם שֶׁאֲתָּה נֶהֱנֶית לִי – מה שאתה נהנה משלי יהיה אסור עליך כקרבן, בתנאי אִם אֵי [–אם אין] אַתָּה נוֹתֵן לְבְנִי כּוֹר שֶׁל חִיטִּין וּשְׁתֵּי חָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, חבירו אסור ליהנות ממנו עַד שֶׁיִּתֵּן לבנו דבר זה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אַף זֶה – גם במקרה זה יָכוֹל הנודר לְהַתִּיר אֶת נִדְרוֹ שֶׁלֹּא עַל פִּי חָכָם – בלא שישאל לחכם, כיון שֶׁיָּכוֹל המדיר לוֹמַר לחבירו, אף על פי שלא נתת את המתנה לבני הֲרֵינִי כְּאִילּוּ הִתְקַבַּלְתִּי – בעיני נחשב הדבר שקבלתי מתנה זו, ואם כן לא חל הנדר שהרי לא נתקיים התנאי.

ומדייקת הגמרא ממשנה זו, מַעֲמָא – הטעם שלא חל הנדר הוא משום דְּאָמַר הֲרֵינִי כְּאִילּוּ הִתְקַבַּלְתִּי, הָא לָאו הָכִי – אבל אם לא היה אומר הריני כאילו התקבלתי, נֶדֶר הוּא – חל הנדר, כיון שדעתו היתה שיחול האיסור, ולא היינו אומרים שכוונתו היתה רק לזרז את חבירו שיתן מתנה זו לבנו.

ומבררת הגמרא, מַנִּי – כדעת מי נשנית משנה זו, אִי כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב שאמר (לעיל כג.) שהרוצה שחבירו יאכל אצלו ומדירו נדרי זירוזין הם, הלא לפי דעתו גם בקונם שאתה נוטל לי אם אין אתה נותן לבני כור חיטים נְדָרֵי זֵירוּזִין הֲוֵי – הרי אלו נדרי זירוזין, ולא יחול הנדר, כיון שכוונתו רק לזרז את חבירו שיתן מתנה זו לבנו, ומדוע שנינו שאם לא היה יכול לומר הריני כאילו התקבלתי היה חל הנדר, אֶלָּא צריך לומר שהמשנה היא כדעת רַבָּנָן, וּפְלִיגֵי – ורבנן חולקים על רבי אליעזר בן יעקב, וסוברים שבמדיר את חבירו בתנאי אם לא תבוא לאכול אצלי, או אם לא תתן מתנה לבני, לא אומרים שכוונת הנודר לזרז את חבירו, אלא כוונתו שאם יתקיים התנאי יחול הנדר.

הגמרא דוחה את ההוכחה ממשנה זו:

לֹא – אין להביא מכאן ראיה שרבנן חולקים על רבי אליעזר בן יעקב, כי יש לומר שלְעוֹלָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב – באמת אפשר לפרש את המשנה גם כשיטת רבי אליעזר בן יעקב, וּמַה שֶּׁאָמַר הֲרֵינִי כְּאִילּוּ הִתְקַבַּלְתִּי, הָא לָאו הָכִי – אבל אם לא היה אומר הריני כאילו התקבלתי, נֶדֶר הוּא – חל הנדר, כיון שדעתו היתה שיחול האיסור, ולא היינו אומרים שכוונתו היתה רק לזרז את חבירו שיתן מתנה זו לבנו.

ומבררת הגמרא, מַנִּי – כדעת מי נשנית משנה זו, אִי כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב שאמר (לעיל כג.) שהרוצה שחבירו יאכל אצלו ומדירו נדרי זירוזין הם, הלא לפי דעתו גם בקונם שאתה נוטל לבנך כור חיטים נְדָרֵי זֵירוּזִין הֲוֵי – הרי אלו נדרי זירוזין, ולא יחול הנדר, כיון שכוונתו רק לזרז את חבירו שיתן מתנה זו לבנו, ומדוע שנינו שאם לא היה יכול לומר הריני כאילו התקבלתי היה חל הנדר, אֶלָּא לָאו – אלא ודאי צריך לומר שהמשנה היא כדעת רַבָּנָן, וּפְלִיגֵי – ורבנן חולקים על רבי אליעזר בן יעקב, וסוברים שבמדיר את חבירו בתנאי אם לא תבוא לאכול אצלי, או אם לא תתן מתנה לבני, לא אומרים שכוונת הנודר לזרז את חבירו, אלא כוונתו שאם יתקיים התנאי יחול הנדר.

הגמרא דוחה את ההוכחה ממשנה זו:

לֹא – אין להביא מכאן ראיה שרבנן חולקים על רבי אליעזר בן יעקב, כי יש לומר שלְעוֹלָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב – באמת אפשר לפרש את המשנה גם כשיטת רבי אליעזר בן יעקב, וּמַה שֶּׁאָמַר לֵיהּ אִין לְבָנְךָ משלי, כּוֹר שֶׁל חִיטִּין וּשְׁתֵּי חָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן, אף אם התקיים התנאי וחבירו לא לקח לבנו כור של חיטים ושתי חביות של יין והנדר צריך לחול, הֲרֵי זֶה יָכוֹל לְהַתִּיר אֶת נִדְרוֹ שֶׁלֹּא עַל פִּי חָכָם – בלא שישאל לחכם, כיון שֶׁחֲבירו יָכוֹל לוֹמַר לוֹ – לנודר כְּלוּם אָמַרְתָּ – וכי לא נדרת אֶלָּא בְּשָׁבְיל כְּבוֹדִי – שרצונך שעל ידי מתנתך אתכבד בעיני הבריות שיראו שאתה רוצה לתת לי מתנה ואני איני רוצה לקבל.

ומדייקת הגמרא ממשנה זו, מַעֲמָא – הטעם שלא חל הנדר הוא משום דְּאָמַר זֶה הוּא כְּבוֹדִי אם לא אקבל מתנתך, הָא לָאו הָכִי – אבל אם לא היה כך, כלומר שלא היה אומר זהו כבודי, נֶדֶר הוּא – היה חל הנדר, שהרי נתקיים התנאי שלא נטל לבנו מתנה זו.

מבררת הגמרא, מַנִּי – כדעת מי נשנית משנה זו, אִי כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב שאמר (לעיל כג.) שהרוצה שחבירו יאכל אצלו ומדירו נדרי זירוזין הם, הלא לפי דעתו גם בקונם אם אין אתה נוטל לבנך כור חיטים נְדָרֵי זֵירוּזִין הֲוֵי – הרי אלו נדרי זירוזין, ולא יחול הנדר כיון שכוונתו רק לזרז את חבירו שיקח מתנה זו לבנו, ומדוע שנינו שאם לא היה יכול לומר זהו כבודי היה חל הנדר. אֶלָּא צריך לומר שהמשנה היא כדעת חכמים, וּשְׁמַע מִינָּהּ פְּלִיגֵי רַבָּנָן עֲלֵיהּ – ונשמע מזה שחכמים חולקים על רבי אליעזר בן יעקב, וסוברים שבמדיר את חבירו בתנאי אם לא תבוא לאכול אצלי, או אם לא תקח מתנה לבנך, לא אומרים שכוונת הנודר לזרז את חבירו, אלא כוונתו שאם יתקיים התנאי יחול הנדר.

הגמרא דוחה את ההוכחה:

לְעוֹלָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא – באמת אפשר לפרש את המשנה גם כשיטת רבי אליעזר בן יעקב, וּמַה שֶּׁאָמַר לֵיהּ לֹא כָּלְבָּא אֲנָא – אין אני ככלב, שנותנים לפניו מזונות והוא אינו נותן כלום, ואין רצוני דְּמִיתְהֲנֵינָא מִינָּךְ – שאני יהנה ממך, וְאתה לֹא מִיתְהֲנֵית מִינַּאי – לא תהנה ממני, ולכן כשנודר שיאסרו נכסי חבירו עליו, כוונתו שאם חבירו לא יהנה ממנו ויטול מתנה לבנו, אף הוא לא יהנה מחבירו ויחול הנדר. אבל במקום ששייך לומר שנודר כדי לזרז את חבירו עדיין יש להסתפק אם חכמים חולקים על רבי אליעזר בן יעקב או לא, ואם הלכה כמותם או לא.

הגמרא מנסה לפשוט ספק זה ממשנה:

תָּא שְׁמַע, הָאוֹמֵר לַחֲבִירוֹ קוֹנָם שֶׁאֲתָּה נֶהֱנֶית לִי – מה שאתה נהנה משלי יהיה אסור עליך כקרבן, בתנאי אִם אֵי [–אם אין] אַתָּה נוֹתֵן לְבְנִי כּוֹר שֶׁל חִיטִּין וּשְׁתֵּי חָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, חבירו אסור ליהנות ממנו עַד שֶׁיִּתֵּן לבנו דבר זה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אַף זֶה – גם במקרה זה יָכוֹל הנודר לְהַתִּיר אֶת נִדְרוֹ שֶׁלֹּא עַל פִּי חָכָם – בלא שישאל לחכם, כיון שֶׁיָּכוֹל המדיר לוֹמַר לחבירו, אף על פי שלא נתת את המתנה לבני הֲרֵינִי כְּאִילּוּ הִתְקַבַּלְתִּי – בעיני נחשב הדבר שקבלתי מתנה זו, ואם כן לא חל הנדר שהרי לא נתקיים התנאי.

ומדייקת הגמרא ממשנה זו, מַעֲמָא – הטעם שלא חל הנדר הוא משום דְּאָמַר הֲרֵינִי כְּאִילּוּ הִתְקַבַּלְתִּי, הָא לָאו הָכִי – אבל אם לא היה אומר הריני כאילו התקבלתי, נֶדֶר הוּא – חל הנדר, כיון שדעתו היתה שיחול האיסור, ולא היינו אומרים שכוונתו היתה רק לזרז את חבירו שיתן מתנה זו לבנו.

ומבררת הגמרא, מַנִּי – כדעת מי נשנית משנה זו, אִי כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב שאמר (לעיל כג.) שהרוצה שחבירו יאכל אצלו ומדירו נדרי זירוזין הם, הלא לפי דעתו גם בקונם שאתה נוטל לבנך כור חיטים נְדָרֵי זֵירוּזִין הֲוֵי – הרי אלו נדרי זירוזין, ולא יחול הנדר, כיון שכוונתו רק לזרז את חבירו שיתן מתנה זו לבנו, ומדוע שנינו שאם לא היה יכול לומר הריני כאילו התקבלתי היה חל הנדר, אֶלָּא לָאו – אלא ודאי צריך לומר שהמשנה היא כדעת רַבָּנָן, וּפְלִיגֵי – ורבנן חולקים על רבי אליעזר בן יעקב, וסוברים שבמדיר את חבירו בתנאי אם לא תבוא לאכול אצלי, או

דַּאֲפִילּוּ בְּקַמַּיְיתָא – שאפילו בדין הראשון שהרוצה שיאכל אצלו חבירו ומסרב בו ומדירו, גם בזה לא הודו לו חכמים, **וּשְׁמַע מִינָּהּ** – ונשמע מזה **שִׁפְלִיגֵי רַבָּנָן עֲלֵיהּ** – חכמים חולקים על רבי אליעזר בן יעקב אף בדין ששנינו במשנה. מסיימת הגמרא, **שְׁמַע מִינָּהּ** – אכן אפשר להוכיח מברייתא זו כך. מבררת הגמרא, **מַאי הָוֵי עֲלָהּ** – מה נפסק בנידון זה, האם הלכה כחכמים או כרבי אליעזר בן יעקב. פושטת הגמרא, **תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַב הוּנָא הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב**, ונפשט גם הספק השני, שהלכה כרבי אליעזר בן יעקב, **וְכֵן אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב.**

משנה

בתחילת הפרק (כ:) שנינו ארבעה נדרים המותרים, והשני הוא נדרי הבאי, משנה זו מבארת מהם נדרי הבאי.

נִדְרֵי הַבַּאי כיצד, אדם שנדר **וְאָמַר קוֹנָם** – יאסר ככר זה עלי כקרבן **אִם לֹא רְאִיתִי כַּדֶּרֶךְ הַזֶּה** ששים רבוא בני אדם **בְּעוֹלֵי** –יוצאי **מִצְרַיִם**, או שאומר קונם ככר זה עלי **אִם לֹא רְאִיתִי נָחָשׁ** שצורתו **בְּקוֹרַת בֵּית הַבַּד**, שני נדרים אלו נדרי הבאי הם, ואינם חלים. אך אין הטעם שוה בשניהם, שאילו באומר 'קונם אם לא ראיתי בדרך הזה כעולי מצרים', כיון שדרך בני אדם להגזים ולקרוא לעם רב בשם עולי מצרים, אף על פי שיודעים בעצמם שלא היו שם באמת כעולי מצרים. אם כן אפשר שראה עם רב, ונתקיים תנאו שאמר 'כעולי מצרים', ולא נאסר עליו הככר. ואילו באומר 'אם לא ראיתי נחש בקורת בית הבד' אין היתרו משום שמגזים, לפי שאין דרך בני אדם להגזים ולתאר בדבר שאינו נמצא. אלא הטעם הוא, כיון שאם היה רצונו לאסור על עצמו את הככר היה אוסרו בלא תנאי זה שאין בו משמעות, אלא ודאי רצונו לומר דבר הבאי זה להפליא את חבירו ואין כוונתו לאסור את הככר.

גמרא

תָּנָא בברייתא, **נִדְרֵי הַבַּאי מוּתָּרִין, שְׁבוּעוֹת הַבַּאי אֲסוּרִין.** ואף על פי שגם בשבועות הבאי שייך לומר את טעמי ההיתר שנאמרו בנדרי הבאי, החמירו חכמים בשבועה שהיא חמורה, שנאמר בה (שמות כ ז) 'לֹא ינקה'.

מבררת הגמרא, **הֵיכִי דָּמֵי** – באיזה אופן היתה השבועה שעליה נאמר בברייתא **שְׁבוּעוֹת הַבַּאי** אסורות. **אִילֵימָא** – אם נאמר שמדובר **דְּאָמַר שְׁבוּעָה אִם לֹא רְאִיתִי כַּדֶּרֶךְ הַזֶּה** כעולי מצרים, יש להקשות, **מִידָּעַם קָאָמַר** – וכי יש באמירתו כלום, הלא 'אם לא ראיתי' הוא לשון תנאי, וכיון שאינו אוסר על עצמו דבר על ידי תנאו, אין זה לשון שבועה כלל.

ביאור אביי בדברי הברייתא:

אָמַר אַבַּיֵי, הברייתא שאומרת ששבועות הבאי אסורות, מדברת באופן **דְּאָמַר שְׁבוּעָה שָׁרָאִיתִי** כעולי מצרים, או שבועה שראיתי נחש בקורת בית הבד, וכיון שנשבע על דבר שאינו יכול להיות, עבר על איסור שבועת שוא.

אָמַר לֵיהּ – הקשה **רָבָא** לאביי, **אִם כֵּן** שמדובר באמר שבועה שראיתי, דבר פשוט הוא שאסור להשבע על זה, **וְלָמָּה לִי לְמֵימַר** – ומדוע צריכה הברייתא ללמדנו ששבועות הבאי אסורין. **וְעוֹד** קשה, שהרי מה ששנינו בברייתא **דְּנָדַר קָתָנֵי** – מדובר בשבועות הדומות לנדרי הבאי, ועל זה נאמר שנדרי הבאי מותרים ושבועות הבאי אסורים. ולפי דברי אביי אין השבועה דומה לנדר, שהרי בנדרי הבאי הוא אוסר על עצמו דבר בקונם, ובשבועות הבאי אינו אוסר על עצמו שום דבר בשבועה, אלא רק נשבע שראה דבר הבאי.

ביאור רבא בדברי הברייתא:

אֶלָּא – מכח קושיות אלו **אָמַר** – מבאר **רָבָא** שהברייתא מדברת **בְּאוֹמֵר יֵאָסְרוּ פֵּירוֹת הָעוֹלָם עָלַי בִּשְׁבוּעָה אִם לֹא רָאִיתִי כַּדֶּרֶךְ הַזֶּה כְּעוֹלֵי מִצְרַיִם**, ואף על פי שדרך העולם לקרוא לעם רב בשם עולי מצרים, מפני חומרת איסור שבועה, נאסרים עליו הפירות.

אָמַר לֵיהּ – הקשה **רָבִינָא לְרַב אַשִׁי**, מדוע שנינו בברייתא שהאומר יאסרו פירות העולם עלי בשבועה אם לא ראיתי בדרך הזה כעולי מצרים נאסרים עליו הפירות, **וְדִלְמָא הַאי נָבְרָא קִינָּא דְּשׁוּמְשָׁמָנֵי חֲזָא וְאַסִּיק לְהוֹן שְׁמָא עוֹלֵי מִצְרַיִם** – שמא אדם זה ראה נמלים מקובצות וקרא את שמם 'עולי מצרים', וכוונתו להישבע שיאסרו פירות העולם עלי, אם לא ראיתי את אותם נמלים שקראתי שמם עולי מצרים, **וְאִם כֵּן שַׁפִּיר מַשְׁתַּבַּע**, שהרי באמת ראה את הנמלים האלו.

גרסת הר"ן:

תָּנָא בברייתא, **כְּשֵׁם שֶׁנִּדְרֵי הַבַּאי מוּתָּרִין כָּךְ שְׁבוּעוֹת הַבַּאי מוּתָּרוֹת,** והנשבע שבועת הבאי אין הפירות שנשבע עליהם נאסרים, כיון שהטעם להיתר נדרי הבאי שייך גם בשבועות הבאי. ובין אם אומר עליו פירות בשבועה אם לא ראיתי כעולי מצרים, ובין אם אומר עליו פירות בשבועה אם לא ראיתי נחש בקורת בית הבד, אין כוונתו לאסור עליו את הפירות, ומהטעמים שנתבארו במשנה.

מבררת הגמרא, **הֵיכִי דָּמֵי** – באיזה אופן היתה השבועה שעליה נאמר בברייתא **שְׁבוּעוֹת הַבַּאי** מותרות. **אִילֵימָא** – אם נאמר שמדובר **דְּאָמַר שְׁבוּעָה אִם לֹא רְאִיתִי כַּדֶּרֶךְ הַזֶּה** כעולי מצרים, יש להקשות, **מִידָּעַם קָאָמַר** – וכי יש באמירתו כלום, **חֲרִי** אין ללשון זו משמעות כלל כיון שאינו אוסר על עצמו דבר, **וְיָצְתָה שְׁבוּעָה לַשָּׁקֶר** – לחינם, ומדוע הוצרכה הברייתא לחדש ששבועה זו אינה חלה כיון שהיא שבועת הבאי.

ביאור אביי בדברי הברייתא:

אָמַר אַבַּיֵי, הברייתא שאומרת ששבועות הבאי מותרות, מדברת באופן **דְּאָמַר שְׁבוּעָה שָׁרָאִיתִי** כעולי מצרים, או שבועה שראיתי נחש בקורת בית הבד, והחידוש בברייתא הוא שלא רק בנדרים אנשים רגילים להגזים ונדריהם נדרי הבאי, אלא אף בשבועה שהיא חמורה יותר אנשים רגילים להגזים ושבועותיהם שבועות הבאי, ולא שבועת שוא.

אָמַר לֵיהּ – הקשה **רָבָא** לאביי, **אִם כֵּן** שמדובר באמר שבועה שראיתי, דבר פשוט הוא שכיון שאנשים רגילים להגזים אף בשבועה, שבועתם שבועת הבאי, שהרי כוונתו לומר אמת שראה עם רב, **וְלָמָּה לִי לְמֵימַר** שהנשבע על דבר ששייך בו גוזמא שבועתו שבועת הבאי. **וְעוֹד** קשה, שהרי מה ששנינו בברייתא ששבועות הבאי מותרות **דְּנָדַר קָתָנֵי** – מדובר בשבועות הדומות לנדרי הבאי, וכמו שנדרי הבאי מותרים בשני האופנים של המשנה, כך גם שבועות הבאי המותרות צריך לפרש בשני האופנים שנאמרו במשנה. ולפי ביאור אביי היתר השבועות אינו שווה להיתר הנדרים, שהרי שבועת הבאי מותרת רק באופן שנשבע שראה כעולי מצרים, שמגזים בדיבורו כדרך בני אדם. אבל אם נשבע שראה נחש בקורת בית הבד, כיון שאין דרך בני אדם להגזים ולתלות דבר המצוי בדבר שאינו מצוי, הרי זו שבועת שוא האסורה.

ביאור רבא בדברי הברייתא:

אֶלָּא – מכח קושיות אלו **אָמַר** – מבאר **רָבָא**, **לְעוֹלָם** הברייתא מדברת **דְּאָמַר שְׁבוּעָה אִם לֹא רְאִיתִי**, ואף על פי כן יש משמעות בשבועתו, **לָאו** – וכי לא **אָמַר רַב עַמְרָם אָמַר רַב** על המשנה לקמן (כז:) שמותר לנדור למוכסים הבאים ליטול פירותיו, שהפירות שהם רוצים ליטול ממנו הם של בית המלך אף על פי שאינם של בית המלך, והגמרא (כח.) הקשתה שלא מצאנו לשון נדר כזה, שנודר על פירות שהם של בית המלך, ותירץ רב עמרם בשם רב שנדר ואמר **יֵאָסְרוּ פֵּירוֹת עוֹלָם עָלַי אִם אֵינָם שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ. הָכִי נַמִּי** – כמו כן מה ששנינו בברייתא ששבועות הבאי מותרות, מדובר **בְּאוֹמֵר יֵאָסְרוּ פֵּירוֹת הָעוֹלָם עָלַי בִּשְׁבוּעָה אִם לֹא רָאִיתִי כַּדֶּרֶךְ הַזֶּה כְּעוֹלֵי מִצְרַיִם**, והפירות מותרים כיון שכוונתו שראה עם רב, ומגזים בדיבורו כדרך בני אדם.

אָמַר לֵיהּ – הקשה **רָבִינָא לְרַב אַשִׁי**, מדוע הברייתא אומרת ששבועה כזו היא שבועת הבאי, **וְדִלְמָא הַאי נָבְרָא קִינָּא דְּשׁוּמְשָׁמָנֵי חֲזָא וְאַסִּיק לְהוֹן שְׁמָא עוֹלֵי מִצְרַיִם** – שמא אדם זה ראה נמלים מקובצות וקרא את שמם 'עולי מצרים', וכוונתו להישבע שיאסרו פירות העולם עלי, אם לא ראיתי את אותם נמלים שקראתי שמם עולי מצרים, **וְאִם כֵּן שַׁפִּיר מַשְׁתַּבַּע** שהרי באמת ראה את הנמלים האלו.